

volací kladně. Ke spolehlivému rozřešení jejímu třeba uvědomiti si vznik a účel ministerského nařízení. Nařízení o ochraně nájemců vyvolala bytová nouze, vzniklá válkou zaviněným ochromením stavebního podnikání. Nouze o byty hrozila zploditi bytovou lichvu a té mělo v první řadě čeleno býti zmíněným nařízením. Nájemci měli býti chráněni proti bezdůvodnému zvyšování činže pronajímateli, jimž měl zároveň znemožniti se tlak na nájemníky pohrůzkou výpovědi nebo skutečnou výpovědí, pročez omezeno právo k výpovědi jen na zvlášť odůvodněné příčiny. Z tohoto vzniku a účelu nařízení vidno, že používati ho dlužno najmě na budovy (domy) aneb alespoň na výstavnosti s nemovitostí trvale spojené, jichž se používá za byty neb místnosti obchodní. Proto určuje § 1 cit. nařízení dosah jeho použití tak, že ustanovení jeho vztahují se k nájmu bytů, jich částí a k nájmu obchodních místností. Jelikož pak z ustanovení §§ 2, 8, 9, 10, 18 min. nař. zřejmo, že předpisy jeho obmezeny jsou na nemovitosti, možno sporné mezi stranami slovo »místnost«, zákonem použité, v duchu tohoto vylčení jen tak, že rozumí se jím taková část prostoru, která svým vymezením s pozemkem trvale je spojena za účelem své ochrany proti vlivům užívání jeho rušícím. Jisto jest, že žalovaný najal od žalobce s ohradou dřevní i pavilon a »boudu«, jichž současně používá za »kancelář«, pokud se týče prodeju. Aby mohlo rozhodnuto býti bezpečně o tom, lze-li tyto objekty na pozemku najatém spoluužívané považovati za »místnosti« — neboť o pouhé ohradě bez výstavností by tak souditi nebylo lze — třeba vyšetřiti a zjistiti, jak dalece a jakým způsobem jsou s pozemkem pevně spojeny, jsou-li jen rázu provisorního či snad určeny k trvalému spojení s pozemkem již přede dnem 27. ledna 1917 zařízeny tak, že jich jako obchodních místností bylo lze používati (§ 3 odst. 2 cit. nař.). Neboť jen tehdy bude je lze uznati za výstavnosti a tudíž za obchodní místnosti zákonem chráněné, když s pozemkem trvale jsou spojeny, takže jich nelze přemístiti, a když tento stav byl tu již v takovém čase, na který účinnost zákona ohledně domů se vztahuje. Tyto okolnosti zůstaly odvolacím soudem nevyšetřeny.

Čís. 150.

Zjištění, že jízdní silostroj nepřekročil při jízdě nejvyšší rychlosti připuštěné § 46 min. nař. ze dne 28. dubna 1910, č. 81 ř. z., nevylučuje o sobě ručení vlastníka a řidiče automobilu za úraz, jenž nastal; dle okolností jest řidič povinen i tuto přípustnou rychlost zmírniti a vůz po případě zastaviti (§ 45 cit. min. nař.).

Skutečnost, že osoba automobilem poškozená kráčela v jízdní dráze ulice, nezakládá již o sobě její spoluzavinění na úrazu, šetřila-li při tom zákonem předepsané opatrnosti (§ 1297 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 23. dubna 1919, Rv II 115/19.)

Ubíraje se kolem 7. hodiny ranní s četnými jinými dělníky a chodci po jedné z nejživějších brněnských ulic do práce, byl A poražen, přejet a usmrčen automobilem. O žalobě vdovy a pozůstalých po něm dětí na náhradu škody, kterou utrpěly usmrcením svého živitele, podané proti

vlastníku automobilu a jeho řidiči uznal prvý soud (zemský soud v Brně), že žalobní nárok pozůstává proti žalovaným co do důvodu z polovice po právu. Z důvodů: Dle § 1 zák. o ruč. autom. ručí za úraz žalovaná jako vlastnice a spolužalovaný jako řidič. Ručení jejich nevyžaduje důkazu o vině řidiče, nýbrž spočívá na zásadě abstraktního ručení a osoby ručící mohou závazku svého býti sprostěny buď úplně neb z části pouze tehdy, prokáží-li některý ze sprostujících důvodů § 2 zák. o ruč. autom. Ve směru tomto tvrdí žalovaní, že automobil jel zvolna, že řidič šetřil při jeho řízení všech předepsaných a s hlediska odborného nutných opatrností, že dával znamení píšťalou a trubkou a, že A zavinil svůj úraz sám, poněvadž si počínal, když se automobil k němu přiblížil, přímo nerozumně. Kráčel totiž v jízdní dráze a neohlížeje se na to, neblíží-li se snad ze zadu nějaký vůz elektrické dráhy, nebo jinaký povoz, ubíral se nepozorně dále a když se k němu automobil přiblížil, vyhnul se nejprve na pravo k chodníku, učiniv hned na to zase neúčelný pohyb na levo do jízdní dráhy. Rozvoj velkoměstské dopravy přináší sebou, že obyvatelé musí již v zájmu vlastní bezpečnosti vynaložiti onen stupeň obezřetnosti, kterého jest třeba, by čelili nebezpečím, s nimiž jest doprava pouliční přirozeně spojena. Chodník jest pro pěší chodce, jízdní dráha ulic pro dopravu povozů. Vstoupí-li tudíž chodec na jízdní dráhu, jest nezbytnou jeho povinností, aby ve svém nejvlastnějším zájmu vynaložil náležitou pozornost, by se vyhnul střážce s povozy tam jezdícími a tím úrazu. V případě našem šel A v jízdní dráze, nestaraje se o to, co se za jeho zády děje, a zanedbal tím hrubě opatrnost, které musí dbáti každý chodec při velkoměstské dopravě. Tato jeho nepozornost jest tím větší, an nedoslýchá a byl tudíž povinen, vyrovnati tuto svou vadu, která v situacích nebezpečných padá zvláště na váhu, zvýšenou pozorností a přesvědčiti se častějším a pečlivým ohlédnutím, neblíží-li se nějaký povoz nebo vlak elektrické pouliční dráhy. Tímto svým počínáním projevil A neomluvitelný nedostatek obyčejné pozornosti (§§ 1294, 1297 obč. zák.) a zavinil tím spolu úraz. Zavinění toto nesprostuje však žalované zcela jejich povinnosti k ručení, poněvadž A svým počínáním úraz sice spolupřivodil, nedal k němu však příčiny sám. Jízda s automobilem chová v sobě nebezpečí již pro motorickou sílu, již se používá k pohonu a dlužno proto požadovati na řidiči, aby jej vedl a řídil zvláště pozorně. V případě našem nevynaložil však řidič oněch opatrností, které mu situace ukládala. Opmenuť zmírniti náležitě rychlost jízdy, když spatřil kráčet před sebou v jízdní dráze více osob, které, nedbajíce opětovných výstražných znamení, se dále ubíraly a nepodnikaly ničeho, aby se vyhnuly. Neboť i když rychlost 15 km za hodinu, přípustná dle min. nař. ze dne 28. dubna 1910, č. 81 ř. z. překročena nebyla, a i když znalec prohlásil, že rychlost as 15 km za hodinu byla na místě urazu přípustna, nemohou okolnosti tyto sprostiti řidiče viny, jelikož rychlosti takové lze použiti pouze, je-li jízdní dráha volna a netřeba se obávat, že povozy neb chodci budou ohroženi. V případě našem kráčel A v průvodu jiných osob v jízdní dráze ještě asi 20 kroků před automobilem. Úraz mohl tedy býti odvrácen, kdyby byl řidič tempo jízdy, jak to stav věci vyžadoval, zmírnil, neb automobil zastavil; musil řidič počítati i s tou okolností, že chodci, nedbajíce toho, že se automobil blíží, bývají, signály zmateni, sváděni často k neúčelným pohybům, jak je učinil i A. Skutečnost, že žalovaný řidič

při krátké vzdálenosti automobilu od A a jeho průvodců nezmírnil rychlosti jízdy do té míry, aby úraz mohl býti odvrácen, přiči se však předpisům § 45 min. nař. ze dne 28. dubna 1910, č. 81 ř. z. Příčinou úrazu nebylo tudíž jen zavinění usmrčeného, nýbrž spolupůsobilo také zavinění řidičovo. Nutno proto škodu po rozumu § 2 odst. 4 zák. o ruč. autom. rozdělit a to rovným dílem, poněvadž zavinění obou stran jest asi stejné. — Odvolací soud (vrchní zemský soud v Brně) uznal, že žalobní nárok pozůstává proti žalovaným co do důvodů v plném obsahu po právu. V důvodech svých uvádí: Vycházejí ze zásady, že zákon o ručení za škody vzešlé z používání jízdních silostrojů stanoví zásadně ručení vlastníka a řidiče jízdního silostroje za výsledek, že tedy, došlo-li k úrazu automobilem, nestojí proti sobě zavinění proti zavinění, nýbrž zákonné ručení vlastníka, pokud se týče řidiče jízdního silostroje na jedné a vlastní zavinění poškozeného na druhé straně, nemůže soud odvolací přiznati důvodnost odvolání žalovaných. Poukazuje-li toto k tomu, že přípustná rychlost jízdy 15 km za hodinu byla zachována, přehlíží, že předpis § 46 min. nař. ze dne 28. dubna 1910, č. 81 ř. z. chce jen vysloviti, že překročení této největší rychlosti v případech tam uvedených ručení pro každý případ zakládá, nikoli však, že nepřekročení její ručení řidičovo za všech okolností vylučuje; jinak by předpis § 46 cit. min. nař. zrušoval ustanovení § 45 téhož nařízení, dle něhož má řidič vozu rychlost jízdy náležitě zmírniti a, je-li toho třeba, i zastaviti a motor zaraziti. Otázku, zda řidič automobilu se zachoval dle předpisů a podle stavu věci, nutno proto řešiti nikoliv na základě § 46, nýbrž § 45 cit. min. nař., který dále praví, že nutno za všech okolností voliti rychlost jízdy tak, aby řidič zůstal pánem své rychlosti a neohrožoval bezpečnosti osob a majetku. Náhled žalovaných, že po této stránce jest pouze rozhodným, zda jízdní silostroj zachoval při své jízdě rychlost připuštěnou zákonem, čili nic, jest tedy mylným. V průvodním řízení bylo zjištěno jednak, že řidič automobilu, kdyby byl vynaložil při jízdě, jak mu to ukládal předpis § 2 zák. o ruč. autom., stavu věci odpovídající zvláště kvalifikovanou pozornost, byl by musil postřehnouti nebezpečí, že povoz jeho může přivoditi úraz, jednak, že neučinil všeho, co bylo za daných okolností možno, aby úraz odvrátil. Jest zjištěno, že A kráčel s jinými ještě chodci v jízdní dráze, tudíž po silnici a že řidič, který tuto skupinu lidí před sebou viděl, musil postřehnouti, že ohrožení jejich není vyloučeno, zvláště, když chodníky byly naplněny osobami spěchajícími do práce, takže uskočení na chodník bylo spojeno s obtížemi. Za těchto okolností bylo povinností řidičovou, zmírniti rychlost jízdy na nejmenší míru a po případě zcela zastaviti, až bude odstraněna možnost ohrožení osob kráčejících v jízdní dráze. I v poslední chvíli mohl ještě řidič dle posudku znalce úraz odvrátiti, kdyby byl, strhnuv automobil, A-a obejel. Jelikož šofér ručí za to, že vynaloží opatrnost zkušeného a věci znalého odborníka a, jede-li po oživené ulici, kde se dojmy rychle střídají, jest povinen vše sledovati s nutnou chápavostí a duchapřítomností, aby mohl podle § 45 cit. min. nař. učiniti ihned všechna opatření, nutná k odvrácení nebezpečí hrozícího osobám a vlastnictví, řidič automobilu však neučinil vše, co bylo lidsky možno, aby úraz odvrátil, nepodala žalovaná strana po rozumu § 2 zák. o ruč. autom. důkazu, že škodná událost se nedala odvrátiti přes to, že jízdní silostroj byl veden a řízen s opatrností, jež odpovídala jak před-

pisům, tak stavu věci. Po názoru soudu odvolacího nelze však v případě tomto právem tvrditi, že usmrčený úraz svůj sám spoluzavinil. Jest sice správně, že jest povinností každého chodce, aby, vstoupí-li do jízdni dráhy, dával bedlivý pozor na vše, co se tam děje, aby se tak vyhnul nebezpečí, které mu hrozí po případě z pouliční dopravy. Nesmí se však přehlédnouti, že úraz se stal v časně hodině ranní, kdy nejen silnice, nýbrž i chodník byly oživeny dělníky spěchajícími do práce a že povozy tehdy nejezdily. Nehrozilo tudíž A-ovi a osobám jej doprovázejícím s žádné strany nebezpečí, ba není ani zjištěno, že by v kritické chvíli byla elektrická pouliční dráha jezdila. Když se pak ozvalo znamení automobilu a též se přiblížil asi na 20 kroků ke skupině, k níž náležel i A, vyhnuli se všichni a i A-ovi bylo by se podařilo uskočiti na chodník, kdyby mu v tom nebyly překážely osoby, jež se tam nacházely. Dalo by se snad namítnouti, že by A, kdyby nebyl do jízdni dráhy vkročil, nebyl tím přivodil první podmínku, jež měla úraz v zápětí. To by však bylo jenom tehdy správně, kdyby A byl zanedbal onen stupeň pozornosti, již nutno předpokládati u každého, kdo vládne rozumem a jest příčetným (§ 1297 obč. zák.). Přihlíží-li se však k tomu, že i A se snažil ihned se vyhnouti, když signál automobilový zazněl, nelze mluvit o hrubé jeho nedbalosti a tudíž ani o tom, že zavinil sám úraz.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaných.

Z d ů v o d ů:

Odvolací soud vykládá podstatu ručení stanoveného zákonem o ručení automobilů způsobem bezvadným a nelze také seznati, že by na daný případ, berou-li se za základ jeho zjištění skutková, použil zákona nesprávně. Jest zjištěno, že úraz se udál v časně hodině ranní, kdy jak silnice, tak i chodník tak byly oživeny dělníky spěchajícími do práce, že v době, kdy automobil jel, nalézali se A a několik jiných osob v kolejích pouliční dráhy, totiž na silnici samé a že chodníky byly dělníky do práce jdoucími naplněny, takže odskočení na chodník bylo spojeno s obtížemi. Dále přiznává řidič automobilu sám, že viděl ve vzdálenosti asi 80 kroků více osob na jízdni dráze. Za těchto zjištěných okolností bylo povinností řidiče vozu, který, jak odvolací soud správně zdůrazňuje, již vzhledem ku svému povolání má vynakládati obezřetnost zkušeného a věci znalého odborníka, by pozornost tuto ještě zvýšil a zejména se zachoval tak, jak to § 45 min. nař. ze dne 28. dubna 1910 č. 81 ř. z. předpisuje, totiž aby po případě zmírnil přiměřeně rychlost jízdy a třeba-li, zůstal stát a zarazil motor. Musí řidič vozu počítati také s tím, že chodci na blíženi se automobilu nedbají neb znamení se zaleknou a ve zmatku udělají neúčelný pohyb, který nehodu zaviniti může, jak se to také v tomto případě stalo. Žalovaný řidič automobilu nezachoval se však dle citovaného předpisu, neboť automobil pohyboval se ještě ve vzdálenosti 20 kroků od místa úrazu rychlostí 15 km za hodinu a brzda vozu byla uvedena v činnost teprve v nejkrajnější blízkosti asi 4 kroků před místem úrazu. K tomu přistupuje další závažné zjištění, že, když automobil dal znamení a přiblížil se asi na 20 kroků skupině lidí, mezi kterými se nalézal též A, všechny osoby se vyhnuly a že i A pokusil se vyhnouti, že však mu

osoby na chodníku jdoucí znemožnily vkročení na chodník. Tato zjištěná okolnost nasvědčuje ve spojení s předchozím zjištěným dějem zjevně tomu, že úraz přivoděn byl jediné neprozřetelností automobilistů; neboť jen tím, že nezmírnili jízdu po případě nezastavili včas vůz, se stalo, že A, nemoha se pro lidi uhnouti na chodník, učinil pohyb, jenž měl v zápětí úraz. V tom jediné, že A použil jízdní dráhy, nelze ještě spatřovati nějaké zavinění, neboť jízdní dráha není ničím, čemu by se byl musil, zvláště za daných okolností, vyhýbat; její použití zavazovalo ho jen ku vynaložení zákonem předepsaného stupně opatrnosti (1297 ob. zák. obč.) Ze zjištění nižších stolic nevychází však ničeho na jevo, z čeho by se dalo souditi, že nedbal povinné pozornosti, naopak je tu, jak již uvedeno, zjištění, které takovýto předpoklad vylučuje, totiž, že A po daném znamení chtěl ihned vyhnouti se na chodník, že se mu to však pro lidi na něm jdoucí nepodařilo. Tím je nade vší pochybnost prokázána nejen příčinná souvislost mezi jednáním žalovaných řidičů automobilu a úrazem, nýbrž i jejich výhradné zavinění. Náhled soudu odvolacího, že žalovaná strana ručí v plném rozsahu za přihodivší se úraz, je proto jak v zákoně tak i ve skutkových zjištěních odůvodněn.

Čís. 151.

Ani za platnosti předpisů na ochranu nájemců není pronajímatel povinen, by již ve výpovědi z bytu důvod její udal neb dokonce opodstatnil. Tato povinnost vzejde mu teprve, když podány byly proti výpovědi námitky.

Vynášeje rozsudek dbáti má soud též takových závažných okolností, k nimž strany sice výslovně nepoukázaly, jež však vyšly na jevo z jednání a dokazování.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1919, Rv II 140/19.)

Dovolání žalovaného proti rozsudku odvolacího soudu, jímž potvrzen rozsudek první stolice, prohlásivší soudní výpověď z bytu za účinnou, nejvyšší soud nevyhověl, mimo jiné z těchto důvodů:

Jest ovšem správně, že v řízení o námitkách proti výpovědi považuje se vypovídatel za žalobce. Tím není však řečeno, že výpověď musela by vyhovovati předpisu § 226 c. ř. s. Její podstatný obsah stanoven jest § 562 c. ř. s., z něhož zejména vyplývá, že netřeba ve výpovědi důvod uvést, tím méně pak opodstatniti. Teprve, byly-li proti výpovědi podány námitky, jest za platnosti zákonných předpisů o ochraně nájemců věcí pronajímatele prokázati, že tu je důležitý důvod k výpovědi (§ 7, odst. 3 min. nař. ze dne 17. prosince 1918, č. 83 sb. zák. a nař.). V případě, o němž se tuto jedná, přednesl žalobce jako důležité důvody k výpovědi mimo jiné, že žalovaný křikem a voláním o pomoc při opětovných rodinných svárech ztrpčoval spolubydlitelům bydlení v domě a že s vodou nešetrně zacházel. Řízením průvodním vyšlo na jevo, že klid v domě rušen byl způsobem, spolubydlitele obtěžujícím, ze strany žalovaného i tím, že se v jeho bytě pozdě do noci zpívalo a hrálo, dále, že spolubydlitelé byli obtěžováni a dům poškozován též tím, že se v bytě ža-